

Sygn. akt III APa 2/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSA Marek Procek (spr.)

Sędziowie SSA Tadeusz Szweda

SSO del. Małgorzata Andrzejewska

Protokolant Beata Przewoźny

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2014r. w Katowicach

sprawy z powództwa M. S. (1) (M. S. (1))

przeciwko Politechnice (...) w C.

o ustalenie

na skutek apelacji powoda M. S. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

z dnia 8 października 2013r. sygn. akt IV P 27/13

1. oddala apelację,

2. zasądza od powoda M. S. (1) na rzecz pozwanej Politechniki (...) w C. kwotę 120zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

/-/SSA T. Szweda /-/SSA M. Procek /-/SSOdel. M. Andrzejewska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III APa 2/14

UZASADNIENIE

Powód M. S. (1) pozwem z dnia 10 czerwca 2013 roku skierowanym przeciwko Politechnice (...) w C., wniósł o stwierdzenie jednego faktu naruszenia zakazu dyskryminacji, tj. molestowania w rozumieniu

[art. 18](#) ^{3a} [§ 5 pkt 2 k.p.](#) poprzez:

- stwierdzenie naruszenia zakazu dyskryminacji bezpośredniej przez Dziekana Wydziału (...) Politechniki (...) prof. dr hab. inż. L. B. od dnia 16 grudnia 2009r. do nadal, polegającej na utrzymaniu w mocy rozpowszechnienia pisma prof. L. B. (...) z dnia 30 czerwca 2008r., mimo uznania tego pisma w prawomocnym wyroku w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 grudnia 2008r. za molestowanie;

- stwierdzenie naruszenia zakazu dyskryminacji pośredniej przez rektora prof. dr hab. M. S. (2) - [art. 18^{\(3a\)} § 4 k.p.](#), wskutek pozornie neutralnego postanowienia skutkującego utajnieniem wyroku, tj. skutkującego uniemożliwieniem zapoznania się z treścią wyroku członkom Senatu Politechniki (...) przez Rektora tej uczelni prof. dr hab. M. S. (2) od dnia 30 czerwca 2010r. (data uprawomocnienia się wyroku z dnia 16 grudnia 2009r.) do nadal i zachęcającej prof. L. B. do utrzymania treści pisma (...) w mocy do dnia pozwu;

- zatajenie takiej powinności przez Rektora przed nowym Dziekanem prof. L. B. od dnia 1 września 2012r.

Nadto powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew, pozwana wniosła o jego odrzucenie w zakresie,

w którym powód domagał się stwierdzenia naruszenia zakazu dyskryminacji bezpośredniej przez Dziekana Wydziału (...) Politechniki (...) prof. dr hab. inż. L. B. od dnia 16 grudnia 2009r. do nadal, polegającej na utrzymaniu w mocy rozpowszechnienia pisma prof. L. B. (...) z dnia 30 czerwca 2008r., mimo uznania tego pisma w prawomocnym wyroku z dnia 16 grudnia 2008r. za molestowanie oraz stwierdzenia naruszenia zakazu dyskryminacji pośredniej przez rektora prof. dr hab. M. S. (2) - [art. 183a § 4 k.p.](#), wskutek pozornie neutralnego postanowienia skutkującego utajnieniem wyroku,

tj. uniemożliwieniem zapoznania się z treścią wyroku członkom Senatu Politechniki (...) przez Rektora tej uczelni prof. dr hab. M. S. (2)

od dnia 30 czerwca 2010r. (data uprawomocnienia się wyroku z dnia 16 grudnia 2009r.) do nadal na podstawie [art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.](#), a w pozostałym zakresie o jego oddalenie, względnie - w przypadku nieuwzględnienia zarzutu formalnego, oddalenie powództwa w całości.

Pozwana domagała się także zasądzenia na jej rzecz od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych lub złożonego spisu kosztów.

Wyrokiem z dnia 8 października 2013r., Sąd Okręgowy – Sąd Pracy

i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił w całości powództwo M. S. (1) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej Politechniki (...) w C. kwotę 185,37 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy, na podstawie pozwu z dnia 20 maja 2013r. znajdującego się

w aktach sprawy o sygn. akt IV P 24/13 Sądu Okręgowego w Częstochowie ustalił,

że powód M. S. (1) wniósł o:

- stwierdzenie naruszenia zakazu dyskryminacji bezpośredniej przez Dziekana Wydziału (...) Politechniki (...) prof. dr. hab. inż. L. B. od dnia 7 maja 2013r. do nadal, polegającej na utrzymaniu w mocy treści uchwały nr (...) Rady Wydziału (...) Politechniki (...)

z dnia 12 czerwca 2008r., mimo uznania tej uchwały w prawomocnym wyroku z dnia 16 grudnia 2009r. za jego molestowanie w rozumieniu [art. 18^{\(3a\)} § 5 pkt 2 k.p.](#),

- stwierdzenie naruszenia zakazu dyskryminacji pośredniej przez Rektora

prof. dr hab. M. S. (2) - [art. 183a § 4 k.p.](#) wskutek pozornie neutralnego postanowienia skutkującego utajnieniem wyroku, tj. uniemożliwieniem przez Rektora zapoznania się z treścią wyroku członkom Senatu Politechniki (...) od dnia 30 czerwca 2010r. do nadal i zachęcającej Dziekana Wydziału (...) prof. A. R. do utrzymania treści uchwały (...) w mocy do dnia 31 sierpnia 2012r., a po tym dniu zatajającej taką powinność przed nowym Dziekanem prof. L. B. .

Dalej, Sąd Okręgowy, na podstawie pozwu z dnia 4 czerwca 2013r. znajdującego się w aktach sprawy o sygn. akt IV P 25/13 Sądu Okręgowego

w Częstochowie, ustalił również że powód wniósł o:

- stwierdzenie naruszenia zakazu dyskryminacji bezpośredniej przez Rektora Politechniki (...) M. S. (2) od dnia 30 czerwca 2009r. do nadal, polegającej na utrzymaniu w mocy treści uchwały nr (...), pomimo uznania tej uchwały w prawomocnym wyroku z dnia 16 grudnia 2009r. za jego molestowanie w rozumieniu [art. 183a § 5 pkt 2 k.p.](#);

- stwierdzenie naruszenia zakazu dyskryminacji pośredniej przez Rektora Politechniki (...) M. S. (2) - [art. 183a § 4 k.p.](#) wskutek pozornie neutralnego postanowienia skutkującego utajnieniem wyroku,

tj. uniemożliwieniem przez Rektora zapoznania się z treścią wyroku członkom Senatu Politechniki (...) od dnia 30 czerwca 2010r. do nadal i zachęcającej Dziekana Wydziału (...) prof. A. R. do utrzymania treści uchwały (...) w mocy do dnia 31 sierpnia 2012r., a po tym dniu - zatajającej taką powinność przed nowym Dziekanem prof. L. B. od dnia 1 września 2012r. do nadal.

Ponadto na podstawie zeznań powoda Sąd pierwszej instancji ustalił, że pozwy

z dnia 20 maja 2013r., 4 czerwca 2013r. oraz 10 czerwca 2013. dotyczą trzech różnych zdarzeń. W pozwie z dnia 20 maja 2013r. dyskryminacja powoda ma wynikać z uchwały Rady Wydziału (...) Politechniki (...) nr (...),

w pozwie z dnia 4 czerwca 2013r. źródłem dyskryminacji jest uchwała Senatu

nr (...) z dnia 25 czerwca 2008r., natomiast w sprawie niniejszej - pozew z dnia 10 czerwca 2013r. - źródłem jego dyskryminacji jest pismo L. B. z dnia

30 czerwca 2008r.

Powód wyjaśnił, iż jest przekonany, że nie ma żadnego interesu prawnego

w ustaleniu wystąpienia dyskryminacji, a jedynie pragnie ustalić taki fakt. Gdyby fakt ten został ustalony przez sąd, wówczas domagałby się od władz pozwanej uczelni, aby usunęły działania dyskryminujące jego osobę. Do tej pory, mimo wyroku Sądu Okręgowego z dnia 16 grudnia 2009r., nikt nie wycofał twierdzenia, że działał niegodnie. W ocenie powoda wniosek uczelni, iż może sam opublikować wyrok jest prowokacją. Gdyby tak postąpił, to okoliczność ta mogłaby mieć wpływ na awans osób, które dopuściły się w stosunku do niego molestowania, w szczególności L. B.. Nadto upublicznienie wyroku z pewnością działałoby niekorzystnie dla uczelni. Powód wskazał, iż gdyby uzyskał korzystny wyrok w tym postępowaniu,

to jego następstwem powinno być wycofanie pisma z dnia 30 czerwca 2008r.

np. poprzez podanie, iż w piśmie tym doszło do nieścisłości, tak aby było jasne,

że uczelnia wycofuje się z twierdzeń objętych tym pismem. Dodatkowo Dziekan mógłby oświadczyć na Radzie Wydziału, że wyraża ubolewanie, iż doszło do takiej sytuacji,

a powód uzyskałaby wyciąg z protokołu Rady Wydziału w tej części. Dokument taki stanowiłby zabezpieczenie na wypadek, gdyby ktoś zarzucał powodowi, że były względem niego zarzuty lub potencjalny pracodawca żądałby wyjaśnienia tych zarzutów. Wówczas mógłby się wylegitymować dokumentem świadczącym

o pomyłce, z której władze uczelni się wycofały.

Na wstępie swoich rozważań prawnych Sąd Okręgowy stwierdził, że powód nie ma interesu prawnego w niniejszej sprawie i dlatego oddalił powództwo w całości.

Motywuując swoje rozstrzygnięcie Sąd pierwszej instancji powołał się na treść [art. 189 k.p.c.](#) oraz wyroki Sądu Najwyższego (z dnia 7 kwietnia 2010r. sygn. II PK 291/09; z dnia 23 lutego 1999r., sygn. I PKN 597/98 OSNP 2000/8/301 i z dnia

17 grudnia 1997r., sygn. I PKN 434/97) i postanowienie tutejszego Sądu Apelacyjnego z dnia 27 września 2012r., (sygn. V ACz 706/12), wskazując, że co prawda powód domagał się ustalenia faktu o charakterze prawotwórczym, jednak nie wykazał istnienia interesu prawnego w ustaleniu wystąpienia dyskryminacji. Sąd Okręgowy podkreślił, że już w pozwie M. S. (1) podał, że *jego żądanie nie dotyczy prawa majątkowego. Celem jest ukształtowanie zgodnych z prawem stosunków osobistych powoda w miejscu pracy, a do tego nie istnieje żaden interes po stronie powoda.* Składając zeznania wskazał, że *gdyby Sąd potwierdził fakt wystąpienia dyskryminacji, domagałby się od władz pozwanej uczelni, aby usunęły działania dyskryminujące jego osobę.* Wynika z tego, według Sądu pierwszej instancji, że ustalenie Sądu w istocie byłoby środkiem dowodowym, który byłby wykorzystany w sprawie o świadczenie. Sąd ten zwrócił uwagę, że zgodnie ze wskazanym wyżej wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 1999r., powództwo o ustalenie nie może zmierzać do

uzyskania dowodów, które miałyby być wykorzystane w innym postępowaniu. W dalszej kolejności Sąd Okręgowy podniósł, że w analogicznej sprawie Sąd Najwyższy

w wyroku z dnia 7 kwietnia 2010r. wyraził pogląd, że pracownik nie ma interesu prawnego w ustaleniu, że dopuszczono się wobec niego mobbingu ([art. 189 oraz](#)

[art. 94³ § 1 i 2 k.p.](#)), jeżeli może wystąpić z roszczeniami o ochronę dóbr osobistych.

Nadto Sąd ten wyjaśnił, że wobec braku interesu prawnego oddalił wnioski powoda o przesłuchanie rektora uczelni M. S. (2) na okoliczność twierdzeń pozwu.

Jednocześnie w myśl [art. 98 k.p.c.](#) w związku z [art. 98 § 3 k.p.c.](#) w związku

z [art. 99 k.p.c.](#) oraz § 2 i 11 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

28 września 2002r. (tekst jedn. Dz.U. z 2013r. nr 490) w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, Sąd Okręgowy przyznał pełnomocnikowi pozwanej wynagrodzenie w wysokości stawki minimalnej - 60 zł, gdyż sprawa nie była szczególnie skomplikowana, zakończyła się po przeprowadzeniu jednej rozprawy i nie wymagała zwiększonego nakładu pracy.

Do wydatków pełnomocnika Sąd ten zaliczył koszt dojazdu na rozprawę w dniu

8 października 2013r. samochodem osobowym, z K. do C.,

w wysokości 125,37 zł. Wydatek ten obejmuje koszt dojazdu samochodem osobowym

o pojemności silnika 1.400 cm³ w dwie strony, łącznie 150 km, przy przyjęciu stawki 0,8358 zł/km wynikającej z [§ 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia](#)

[25 marca 2002r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli](#)

[i motorowerów niebędących własnością pracodawcy](#) (Dz.U. nr 27 poz.271 ze zm.).

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, apelujący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i przeprowadzenie postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku

i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu

w Częstochowie. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanej kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych. Natomiast z ostrożności

procesowej – w przypadku nieuwzględnienia apelacji – wnioś o nieobciążanie powoda kosztami procesu.

Uzasadniając wniesiony środek odwoławczy apelujący wskazał, że *pozew, wniesiony w dniu 10 czerwca 2013r. - a więc przed upływem 3 lat od daty uprawomocnienia się wyroku IV 1 P2/09 w dniu 30.06.2013r. (wyrok III APa 17/10) dotyczy dyskryminacji, czyli bliżej - stwierdzenia faktu utrzymania dyskryminacji*

z wyroku IV 1P2/09, co jest istnieniem bardzo obiektywnego interesu prawnego powoda (art. 6 kc), wynikającego dodatkowo z [Konstytucji \(Art. 2\)](#), którą należy stosować bezpośrednio.

Skarżący podniósł, że Sąd pierwszej instancji nie wyjaśniając w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dlaczego w przypadku powoda nie ma zastosowania [art. 2](#)

[i art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej](#), naruszył [art. 328 § 2 k.p.c.](#) Zdaniem powoda z treści powołanych przepisów [Konstytucji](#) wynika jego *obiektywny interes prawny gdyż jest człowiekiem i obywatelem państwa – członka Unii Europejskiej.*

Dalej wskazał, że odpowiadając na pytanie pozwanej, *powód stwierdził „brak interesu prawnego” rozumianego dodatkowo jako sposób zarabiania dodatkowych pieniędzy.* Według apelującego *prawomocny wyrok IV 1 P 2/09 należy wykonać i nie może temu stać na przeszkodzie [art. 189 k.p.c.](#) (o którym w pozwie nic się nie wspomina) - bo nadrzędną względem Kodeksu jest Ustawa Zasadnicza ([Art. 2 i 30](#)) - co jest przecież istnieniem oczywistego obiektywnego interesu prawnego ([art. 6 k.c.](#)).* W dalszej kolejności skarżący podniósł, że według niego skoro niniejsza sprawa dotyczy faktu dyskryminacji z [art. 18^{3a} k.p.](#), to interes prawny powoda wyrażany jest właśnie w tym przepisie oraz [art. 2 Konstytucji](#).

W pozostałej części uzasadnienia apelacji, powód ponownie przytoczył argumentację odnośnie dalszego trwania – jego zdaniem – dyskryminacji wobec jego osoby u pozwanej.

W odpowiedzi na powyższą apelację, pozwana wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego

w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy jako własne, uznał,

że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Otóż bowiem rację ma Sąd Okręgowy wskazując, iż interes prawny jest przesłanką merytoryczną powództwa wytoczonego na podstawie [art. 189 k.p.c.](#)

o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Inaczej mówiąc, przepis [art. 189 k.p.c.](#) ustanawia materialnoprawne przesłanki powództwa o ustalenie. Interes prawny - w rozumieniu powołanego przepisu - to obiektywna (czyli rzeczywiście istniejąca), a nie tylko hipotetyczna (czyli w subiektywnym odczuciu strony) potrzeba prawna uzyskania wyroku odpowiedniej treści, występująca

wówczas, gdy powstała sytuacja rzeczywistego naruszenia albo zagrożenia naruszenia określonej sfery prawnej. Oznacza to, iż interes prawny występuje wtedy, gdy sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości,

a jednocześnie interes ten nie podlega ochronie w drodze innego środka (komentarz do art. 189 k.p.c., Małgorzata Manowska, Lex Polonica).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego - na co trafnie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy - wielokrotnie wskazywano, że o prawnym charakterze interesu, czyli

o potrzebie wszczęcia oznaczonego postępowania i uzyskania oznaczonej treści orzeczenia decyduje istniejąca obiektywnie potrzeba ochrony sfery prawnej powoda. Tak pojmowany interes prawny może wynikać zarówno z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda, jak i też może zmierzać do zapobieżenia temu zagrożeniu. Interes prawny występuje także wtedy, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, gdy określona sytuacja zagraża naruszeniem uprawnień przysługujących powodowi bądź też stwarza wątpliwość co do ich istnienia czy realnej możliwości ich realizacji (por. m.in. wyroki: dnia 19 lutego 2002r. IV CKN 769/00, OSNC 2003, Nr 1, poz. 13; z dnia 15 października 2002r. II CKN 833/00, niepubl.; z dnia 30 listopada 2005r.

III CK 277/05, niepubl.; z dnia 2 lutego 2006r. II CK 395/05 niepubl., z dnia

15 października 2002r. II CKN 833/00 niepubl.; z dnia 2 sierpnia 2007r. V CSK 163/07 niepubl.; z dnia 29 marca 2012r., I CSK 325/11, niepubl.; z dnia 5 września 2012r., IV CSK 589/11, niepubl.; z dnia 15 maja 2013r. III CSK 254/12, niepubl.).

Przyjmuje się powszechnie, że nie ma interesu prawnego ten, kto może poszukiwać ochrony prawnej w drodze powództwa o zasądzenie świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych. Zasada ta opiera się na założeniach, że wydanie wyroku zasądającego możliwe jest, jeżeli także ustalona zostanie legitymacja czynna powoda, oraz że wyrok tylko ustalający istnienie stosunku prawnego nie zapewni ostatecznej ochrony prawnej, ponieważ nie jest - w przeciwieństwie do wyroków zasądających - wykonalny w egzekucji sądowej (por. np. wyroki SN: z dnia

13 kwietnia 1965r., II CR 266/64, OSP 1966, nr 6-8, poz. 166, z dnia 13 kwietnia 1965r., II CR 266/64 OSPiKA 1966, nr 7-8, poz. 166, z dnia 22 listopada 2002r.,

IV CKN 1519/00, Lex nr 78333).

W szczególności, żadna z norm [Konstytucji RP](#) nie ustanawia abstrakcyjnego modelu interesu prawnego, do jakiego odnosi się skarżący w swej apelacji.

Zatem, powołując się opisany wyżej kierunek wykładni, Sąd Najwyższy

w wyroku z dnia 7 kwietnia 2010r. (II PK 291/09, OSNP 2011, nr 19-20, poz. 246), trafnie wskazał, iż *pracownik nie ma interesu prawnego w ustaleniu, że dopuszczono się wobec niego mobbingu* ([art.](#)

[189 oraz art. 94³ § 1 i 2 k.p.](#)), jeżeli może wystąpić

z roszczeniami o ochronę dóbr osobistych ([art. 24 k.c.](#) i [art. 11¹ k.p.](#)).

Odnosząc przedstawione wyżej stanowisko do realiów niniejszego sporu uznać trzeba, że pracownik nie ma interesu prawnego w ustaleniu, że dopuszczono się wobec niego naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu ([art. 189 k.p.c.](#) w zw.

z [art. 18^{3a} § 5 pkt 2 k.p.](#)), jeżeli może wystąpić z roszczeniem o odszkodowanie

([art. 18^{3d} k.p.](#)) lub z roszczeniami o ochronę dóbr osobistych ([art. 24 k.c.](#)

i [art. 11¹ k.p.](#)).

Dodać przy tym wypada, że ochrona wynikająca z norm [art. 18^{3d} k.p.](#) oraz

[art. 24 k.c.](#) gwarantuje skutki prewencyjne i profilaktyczne w stosunku do pracodawcy oraz właściwe określenie, że powód jest ofiarą naruszenia zakazu dyskryminacji.

Konkludując, Sąd drugiej instancji uznał, że apelacja jest bezzasadna i na mocy [art. 385 k.p.c.](#) orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach procesu rozstrzygnął na podstawie [art. 98 k.p.c.](#) w związku z [art. 98 § 3 k.p.c.](#) w związku z [art. 99 k.p.c.](#) oraz [§ 2 i 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu](#) (tekst jedn.

Dz.U. z 2013r. nr 490).

/-/SSA T. Szweda /-/SSA M. Procek /-/SSOdel. M. Andrzejewska

Sędzia Przewodniczący Sędzia